

Grundlag

6 januari 2012

Nyholm

President Lé Andersson
Rikskansler Chris Linter
Talman Silvia Mogdad

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I	Statsförfattning	3
	1 § - Allmän statsförfattning	3
	2 § - Maktindelning	3
II	Grundläggande rättigheter	3
	3 § - Rättigheter i födelse.	3
	4 § - Rättigheters gällande	3
	5 § - Frihet	3
	6 § - Rättigheter inför lagen	4
	7 § - Rättigheter i rätten	4
	8 § - Integritet.	4
	9 § - Skyddning och nationalitet.	4
	10 § - Familj	5
	11 § - Egendom	5
	12 § - Tro och förtroende	5
	13 § - Val och demokrati	5
	14 § - Sociala rättigheter	5
	15 § - Informativa rättigheter	6
III	Undantag och säkerhet	7
	16 § - Exceptionella förhållanden	7
	17 § - Allmän säkerhet	7
IV	Lagstiftande makt.	7
	18 § - Riksdagen.	7
	19 § - Riksdags talman och personal.	7
V	Verkställande makt	8
	20 § - Regeringen	8
	21 § - Presidenten	8
VI	Lagstifningen	9
	22 § - Propositioner	9
	23 § - Lagstifningen	9
	24 § - Regerings förordningar	9
	25 § - Grundlagstifningen.	9
VII	Statsfinanserna	10
	26 § - Statens skatter och liknande avgifter.	10
	27 § - Statens upplåning	10
	28 § - Statsbudgeten	10
	29 § - Tilläggsbudget.	11
	30 § - Statsfinansernas ramar	11
VIII	Rättskipning	11
	31 § - Dömande makt	11
	32 § - Lägre rätt	11
	33 § - Högsta rätt	11
	34 § - Riksrätt.	11
	35 § - Åklagarna.	12
	36 § - Laglighetskontroll	12
	37 § - Strafflagen	12
IX	Slutliga författningar	12
	38 § - Förändringar	12
	39 § - Ikraftträdande.	12

I Statsförfattning

1 § - Allmän statsförfattning

Staten Frankland på sitt territorium skapar sina medborgare. Frankland är suverän, självständig och fullmäktig stat där makt hör till folk av den.

2 § - Maktdelning

Maktdelningen i Frankland överensstämmer med Montesquieus maktdelningsprincip, vilket innebär att den lagstiftande, verkställande och dömande makten är avskilda.

II Grundläggande rättigheter

3 § - Rättigheter i födelse

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.

4 § - Rättigheters gällande

Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Ingen åtskillnad får heller göras på grund av den politiska, rättsliga eller internationella status som råder i det land eller det område som en person tillhör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvalterskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.

5 § - Frihet

Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.

Ingen får hållas i slaveri eller trälldom; slaveri och slavhandel i alla dess former skall vara förbjudna.

Ingen får utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Ingen får godtyckligt anhållas, hållas fängslad eller landsförvisas.

6 § - Rättigheter inför lagen

Var och en har rätt att överallt erkännas som en person i lagens mening.

Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Alla är berättigade till samma skydd mot alla former av diskriminering som strider mot denna förklaring och mot varje anstiftan till sådan diskriminering.

Var och en har rätt till verksam hjälp från sitt lands nationella domstolar mot handlingar som kränker hans eller hennes grundläggande rättigheter enligt denna lagen.

7 § - Rättigheter i rätten

Ingen får godtyckligt anhållas, hållas fängslad eller landsförvisas.

Var och en är på samma villkor berättigad till en rättvis och offentlig förhandling vid en oberoende och opartisk domstol vid prövningen av hans eller hennes rättigheter och skyldigheter och av varje anklagelse om brott mot honom eller henne.

Var och en som är anklagad för brott har rätt att betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld lagligen har fastställts vid en offentlig rättegång, där personen åtnjuter alla rättssäkerhetsgarantier som behövs för hans eller hennes försvar.

Ingen får fällas till ansvar för en gärning eller underlåtenhet som inte utgjorde ett brott enligt nationell eller internationell lag vid den tidpunkt då den begicks. Det får inte heller utmätas strängare straff än vad som var tillämpligt vid den tidpunkt brottet begicks.

8 § - Integritet

Ingen får utsättas för godtyckligt ingripande i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens och inte heller för angrepp på sin heder eller sitt anseende. Var och en har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp.

Var och en har rätt att fritt förflytta sig och välja bostadsort inom varje stats gränser.

Var och en har rätt att lämna varje land, även sitt eget, och att återvända till sitt land.

9 § - Skyddning och nationalitet

Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse. Denna rätt får inte åberopas vid rättsliga åtgärder som genuint grundas på icke-politiska brott eller på gärningar som strider mot Förenta nationernas ändamål och grundsatser.

Var och en har rätt till en nationalitet. Ingen får godtyckligt fräntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet.

10 § - Familj

Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning med avseende på ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. Män och kvinnor skall ha samma rättigheter i fråga om äktenskaps ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning.

Äktenskap får endast ingås med de blivande makarnas fria och fulla samtycke.

Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd.

11 § - Egendom

Var och en har rätt att äga egendom, både enskilt och tillsammans med andra. Ingen får godtyckligt fräntas sin egendom.

12 § - Tro och förtroende

Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att, ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst och religiösa sedvänjor.

Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.

Var och en har rätt till frihet i fråga om fredliga möten och sammanslutningar. Ingen får tvingas att tillhöra en sammanslutning.

13 § - Val och demokrati

Var och en har rätt att delta i sitt lands styre, direkt eller genom fritt valda ombud.

Var och en har rätt till lika tillträde till offentlig tjänst i sitt land.

Folkets vilja skall utgöra grundvalen för statsmakternas myndighet. Folkviljan skall uttryckas i periodiska och verkliga val, som skall genomföras med tillämpning av allmän och lika rösträtt och hemlig röstning eller ett likvärdigt fritt röstförfarande.

14 § - Sociala rättigheter

Var och en har, i egenskap av samhällsmedlem, rätt till social trygghet, och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som krävs för hävdandet av hans eller hennes människovärde och utvecklingen av hans eller hennes personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete i enlighet med varje stats organisation och resurser.

Var och en har rätt till arbete, fritt val av sysselsättning, rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden samt till skydd mot arbetslöshet.

Var och en har utan diskriminering rätt till lika lön för lika arbete.

Var och en som arbetar har rätt till en rättvis och tillfredsställande ersättning som ger honom eller henne och hans eller hennes familj en människovärdig tillvaro och som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd.

Var och en har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att värna sina intressen.

Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makas eller makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll.

Mödrar och barn är berättigade till särskild omvårdnad och hjälp. Alla barn skall åtnjuta samma sociala skydd, vare sig de är födda inom eller utom äktenskapet.

Var och en har rätt till ett socialt och internationellt system där de rättigheter och friheter som behandlas i denna förklaring till fullo kan förverkligas.

Var och en har plikter mot samhället, i vilket den fria och fullständiga utvecklingen av hans eller hennes personlighet ensamt är möjlig.

Vid utövandet av sina rättigheter och friheter får en person endast underkastas sådana inskränkningar som har fastställts i lag och enbart i syfte att trygga tillbörlig hänsyn till och respekt för andras rättigheter och friheter samt för att tillgodose ett demokratiskt samhälles berättigade krav på moral, allmän ordning och allmän välfärd.

15 § - Informativa rättigheter

Var och en har rätt till utbildning. Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den elementära utbildningen skall vara obligatorisk. Yrkesutbildning och teknisk utbildning skall vara tillgänglig för alla. Den högre utbildningen skall vara öppen för alla med hänsyn till deras förmåga.

Utbildningen skall syfta till att utveckla personligheten till fullo och till att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Utbildningen skall också främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt främja Förenta nationernas verksamhet för fredens bevarande.

Rätten att välja utbildning för barnen tillkommer i första hand deras föräldrar.

Var och en har rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konst samt att få ta del av vetenskapens framsteg och dess förmåner.

Var och en har rätt till skydd för de ideella och materiella intressen som härrör från vetenskapliga, litterära och konstnärliga verk till vilka han eller hon är upphovsman.

III Undantag och säkerhet

16 § - Exceptionella förhållanden

När Frankland stöter på ett allvarligt nationellt hot som har en direkt inverkan på medborgarnas säkerhet och autonomi, kan parlamentet anta beredskapslagen med kvalificerad $\frac{2}{3}$ majoritet.

17 § - Allmän säkerhet

Polisen och armén ansvarar hela tiden för statens säkerhet. Armén är en frivillig, beväpnad säkerhetsinstitution som kontrolleras av folket i Frankland och dess representation. Låt armén regleras närmare i lag.

Polisen är en nästan beväpnad institution under överinseende av Franklands centralregering med ansvar för säkerhet, med uppgift att upprätthålla lagen och skydda medborgarna. Låt polisen regleras närmare i lag.

IV Lagstiftande makt

18 § - Riksdagen

Frankland är en representativ demokrati. Folket representeras demokratiskt av ett folkvalt riksdag vart tredje år. Riksdagen har 60 ledamöter. Riksdagen utövar den lagstiftande makten och väljer ledamöterna av statskansliet som ska utses av presidenten (se artikel V). Riksdagen fattar beslut enligt majoritetsprincipen men för att ändra denna grundlag krävs minst $\frac{2}{3}$ av rösterna.

Riksdagen är indelat i utskott som förbereder lagarna. Det finns tre ständiga utskott: grundlagsutskottet, finansutskottet och stora utskottet. De övriga utskotten som ansvarar för de olika myndighetsgrenarna kan beslutas av riksdagen och bör regleras närmare i lag.

Innan en lag ska stiftas måste den bli godkänd av stora utskottet.

Till riksdagsledamöter ska tillkomma en tillräcklig och betydande arvodeslön.

19 § - Riksdags talman och personal

Riksdagens tal, uppgifter, plenarsammanträden och debatter leds av en talman och två vice talmän vald av parlamentet. Talmannen får inte rösta i riksdag och ska sträva efter opartiskhet trots sina egna politiska åsikter.

Till talmannen och talmännen tillkommer en tillräcklig och betydande arvodeslön som överstiger det belopp som en riksdagsledamot erhåller. Det är att betona att arvodeslönerna för talmännen inte får överstiga talmannens arvodeslön.

Riksdagens räkenskaper förvaltas av en huvudsekreterare som utses av talmannen. Talmannen och huvudsekreteraren ska väljas för ett år i taget och är valbara

för omval. Dessutom kan talmannens uppgifter tas hand om av den Förste vice talman och den Andre vice talman. Mandatperioden för vice talmännen ska vara ett år och omval ska vara möjligt.

V Verkställande makt

20 § - Regeringen

Den verkställande makten i Frankland utövas av en regering som bildas av statskansli och president.

Regeringen har rätt att utfärda förordningar, lämna regeringspropositioner och har även rätt att förbereda en statsbudget. Regelverket och budgeten kräver godkännande av enkel majoritet i riksdagen för att träda i kraft.

Regeringens representant är presidenten. Rikskanslern är regeringens ordförande och motsvarar en verkställande direktör. Regeringen består av kanslier för olika myndighetsgrenar som är underställda regeringen. Kanslierna leds av kanslerer.

Kanslerer, och särskilt rikskanslern, är berättigade till en statlig ersättning för förvaltningen av statsförvaltningen, vars storlek bestäms särskilt genom lag. Rikskanslerns ersättning ska motsvara den som talmannen får som arvodeslön. Andra kanslerers ersättningar ska motsvara de som andra talmännen får som arvodeslön.

Statskansliet måste åtnjuta riksdagens förtroende. Riksdagen kan lägga fram ett misstroendevotum mot statskansliet om minst en tiondel av riksdags-ledamöterna begär det. För att fälla ett misstroendevotum krävs stöd av enkel majoritet. Statskansliet måste avgå om riksdagen inte ger sitt förtroende.

När det talas om *regering* i lag ska det på första hand hänvisas till statskansliet.

21 § - Presidenten

Franklands utrikespolitiska representant är presidenten, som väljs genom val vart fjärde år. Presidenten utnämner alla regeringsmedlemmar till sina befattningar. Presidenten har rätt att utnämna alla domare i riksrätten.

Statssekreterare, som ska utnämnas av statskansliet och presidenten i samarbete, ska tjänstgöra som presidents attachéer. Presidenten tar emot statliga gäster och underskriver alla diplomatiska avtal.

Presidenten ska ha rätten till att lägga fram ett misstroendevotum mot statskansliet om samarbete med det fungerar inte. Statskansliet kan lägga fram ett likadant misstroendevotum mot presidenten på den samma grunden. Det krävs ändå minst $\frac{2}{3}$ rösterna för att presidenten skulle bli tvungen att avsäga sig.

Presidenten ska få en arvodeslön som motsvarar åtminstone den som talmannen får årligen. Arvodeslönen ska betalas i samma tidsperiod som andra ersättningar och arvode till medlem av statskansliet och riksdagen.

VI Lagstifningen

22 § - Propositioner

Lagförslag, alltså en proposition att ändra eller upphäva en befintlig lag eller att stifta en ny lag, kan lämnas in av presidenten, statskansliet, ett utskott eller en enskild riksdagsledamot. Dessutom, om en lagförslag från folket får över 100 underskrifter, måste det lämnas in till riksdagen.

23 § - Lagstifningen

Riksdagen fattar beslutet att ta ett lagförslag till behandling. Lagförslaget måste behandlas av det utskottet som motsvarar lagförslagets ansvarsområde. Utskottet ska skriva ett betänkande som ska användas som utkast till den nya lagen.

Betänkandet behandlas av riksdagen i en remissdebatt, vilken ska hållas senast en månad efter att betänkandet har färdigställts. Huvudsekreteraren av riksdagen ska dokumentera alla framförda åsikter i en promemoria.

Promemorian av remissdebatten och det ursprungliga betänkandet ska behandlas och granskas av grundlagsutskottet. Grundlagsutskottet ska säkerställa att lagförslaget överensstämmer med grundlagen. Efter grundlagsutskottets granskning ska lagförslaget behandlas av stora utskottet. Stora utskottet ska författa den slutgiltiga versionen av lagen.

Riksdagen fattar beslut om lagstifningen i en omröstning. Om lagförslaget godkänns, stiftas lagen. Om lagförslaget förkastas ska det behandlas igen av stora utskottet. Lagförslaget förkastas slutligen om det förkastas i den andra omröstningen. Presidenten ska också ha rätten att kräva en ny behandling av stora utskottet. Presidenten ska också ha rätten att fördröja lagen i ett år, varpå riksdagen ska rösta igen.

24 § - Regerings förordningar

Vad föreskrivs inte i lagen ska regeringen kunna föreskriva i förordningar. Förordningar måste dock överensstämma med alla lagar som riksdagen har stiftat. Riksdagen ska fatta beslut om godkännande av förordningar.

Om det skrivs i lagen att någonting föreskrivs genom förordning, måste regeringen då föreskriva så. Om det skrivs i lagen att vem som ska föreskriva genom förordning, då ska bara den som det gäller göra så.

25 § - Grundlagstifningen

Att förändra grundlagen kräver alltid en $\frac{2}{3}$ -majoritet i riksdagen för att tillåtas. Skrivningen av betänkanden om grundlagsförändringar ska höra till grundlagsutskottet. Eljest ska grundlagstifningsprocessen behandlas som vanlig lagstifning.

Att förändra grundlagen kräver det också presidentens godkännande. Om presidenten vill inte godkänna en grundlagsförändring kan riksdagen tvinga förändringen genom en $\frac{5}{6}$ -majoritet.

VII Statsfinanserna

26 § - Statens skatter och liknande avgifter

Staten har ensamrätten att ta ut skatter och avgifter som kan jämföras med skatter. Alla skatter ska föreskrivas inom lagen. Ständiga skatter ska vara omsättningsskatten och inkomstskatten. Omsättningsskatten ska betalas av alla bolag om sina försäljningar mellan bolaget och konsumenter. Inkomstskatten ska betalas av alla rikets invånare av sina löneinkomster och inkomster jämförande med dem.

Närmare bestämmelser om statlig beskattning ska föreskrivas i *skattelagen*.

27 § - Statens upplåning

Staten ska kunna uppta lån för att finansiera sina spenderandet. Upplåning ska behöva riksdagens godkännande. Riksdagen ska kunna bestämma maximibeloppet av statsskuld för ett år.

Statsborgen och statsgaranti ska behöva riksdagens godkännande.

Utfallet upplåning ska hanteras av *riksbanken*. Statsskuldens räntekostnader ska hållas inom ramar som föreläggas i statens *treårsplan* eller *statsbudget*.

28 § - Statsbudgeten

Statsfinanserna övervakas av riksdagen och styres av statskansliet, som beredes *statsbudgeten* för varje år. Statsbudgeten ska behöva presidentens godkännande. Om presidenten vill inte ge sin godkännande kan riksdagen tvinga statsbudgeten genom en $\frac{2}{3}$ -majoritet.

Statsbudgeten ska vara i kraft ett finansår i taget och den ska baseras på statskansliet proposition om den. Propositionen ska överlämnas till riksdagen i god tid före finansårets början. Ett finansår omfattar ett år från 1 januari till 30 december.

Riksdagen bestämmer om statsbudgeten ska införas.

Statsbudgeten ska följa rådande praxis om hur en omfattande budget ska se ut. Inkomster och utgifter ska vara skilda och de ska jämföras med varandra. Statsskulden ska föreskrivas skildt. Alla skatter och andra avgifter ska listas och utgifter ska listas enligt kanslierna.

29 § - Tilläggsbudget

Statskansliet ska överlämna en tilläggsbudgetproposition till riksdagen, om det finns ett behov av att ändra statsbudgeten. Tilläggsbudgetpropositionen ska behandlas på samma sätt som en vanlig statsbudget.

30 § - Statsfinansernas ramar

Riksdagen ska övervaka statsbudgeten genom ramar som bestäms i en *treårsplan*. Statskansliet beredare treårsplanen och den är gällande under valperioden. Om riksdagsval ordnas tidigare än planerat, ska det nya statskansliet bereda en ny treårsplan.

Treårsplanen ska innehålla ramar för statsfinanserna. Framför allt ska treårsplanen innehålla en totalram som får inte överskridas i statsfinanserna under treårsplanens giltighetstid. Treårsplanen kan också innehålla ramar för varje år.

VIII Rättskipning

31 § - Dömande makt

Dömande makt i Frankland utövas av rättsväsendet. Rättsväsendet ska delas i olika rättsinstanser, som är *lägre rätt*, *högsta rätt* och *riksrätt*. Rättsinstanser inkluderar olika domstolar.

Att döma någon krävs ett åtal. Alla åtal ska behandlas i lägre rätt i första hand. En dömd person eller juridisk person ska kunna överklaga domen hos högsta rätt. Högsta rätts dom ska vara slutlig.

Domstolar ska inte kunna döma någon utan ett åtal. Domstolar och åtalande myndigheter ska vara skilda.

Domstolar och åtalande myndigheter ska föreskrivas närmare i *rättslagen*.

32 § - Lägre rätt

Lägre rätt ska behandla alla åtal i första hand. Lägre rätten ska vara delat i landskapliga landsrätter. En landsrätt ska kunna behandla brott som kan förutsättas att ha hänt endast i sin område.

33 § - Högsta rätt

Högsta rätt är både en rättsinstans och domstol. Dess uppgift är att behandla alla rättsfall som har överklagats i landsrätter.

34 § - Riksrätt

Riksrätt ska behandla alla åtal som medlemmar av statskansliet, riksdagen eller presidentskansliet får. Riksrättens domar ska inte kunna överklagas.

35 § - Åklagarna

Endast åklagarna ska väcka åtal mot någon person eller juridisk person. För att väcka åtal krävs polisens framställning. Alla åklagarna ska arbeta i åklagarmyndigheten som är delat i olika landsåklagarmyndigheter.

36 § - Laglighetskontroll

Riksdagens lagutskott ska övervaka lagligheten hos myndigheter och centrala förvaltningen. Alla beslut av myndigheter ska kunna överklagas i en domstol. Lagutskottets ordförande ska särskilt övervaka statskansliets och presidentens ämbetsåtgärder.

37 § - Strafflagen

Domstolar ska kunna sätta straffrättsliga påföljd på personer eller juridiska personer som har dömts. Alla påföljd ska grundas i *strafflagen*.

IX Slutliga författningar

38 § - Förändringar

Denna grundlag är samma som den som föreskrevs den 6 januari 2012. Grundlagen har föreskrivits på nytt den 15 oktober 2025 men namnet ska inte ändras eftersom innehållet nästan är detsamma som den 6 januari 2012.

39 § - Ikraftträdande

Denna förnyade grundlagen träder i kraft den 1 januari 2026. Hänvisningen till grundlagen ska ändå stanna som *grundlag (1/2012)*.

Riksdagen har godkänt förändringar till grundlagen enligt $\frac{2}{3}$ -majoriteten som krävs, med röster 34 – 3, den 16 oktober 2025.